

НЕКРОЛОГ

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА В. В. ГАРАГОНИЧА

IN MEMORY OF PROFESSOR VASYL HARAHONYCH

Олашин Микола Васильович

кандидат історичних наук, доцент; доцент кафедри античності,
середньовіччя та історії України домодерної доби,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород
E-mail: olasyn2017@gmail.com

Mykola Olashyn

Candidate of History, Docent; Docent of the Department of Ancient, Middle
Ages and premodern History of Ukraine,
SHEE «Uzhhorod National University», Uzhhorod

Колектив факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет» з глибоким сумом повідомляє про смерть доктора історичних наук, професора кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства УжНУ, Заслуженого працівника освіти України Василя Васильовича Гарагонича, яка настала 23 липня 2020 року після ковідної інфекції у 61 рік.

Василь Гарагонич народився 18 липня 1959 року у селі Станово Мукачівського району Закарпатської області у родині вчителів. Закінчив із золотою медаллю Мукачівську середню школу № 2 імені Т. Г. Шевченка, із відзнакою – Мукачівський кооперативний технікум (тепер кооперативний торговельно-економічний коледж) та історичний факультет Ужгородського державного (тепер національний) університету. По завершенні навчання у виші був прийнятий на роботу в УжДУ: лаборант науково-дослідницького сектору (1981), старший лаборант кафедри історії УРСР, історіографії та джерелознавства (1981 – 1982), інженер криогенної дільниці (1982 – 1983), редактор багато-тиражки «Радянський студент» (1983 – 1985) та диспетчер навчального відділу (1985). Згодом працював вчителем історії Мукачівського кооперативного технікуму (1985 – 1986) та Мукачівського педагогічного училища (1986 – 2000). З 2000 року – головний редактор газети «Панорама». У 2006 – 2008 роках був деканом факультету туризму

Мукачівського технологічного інституту (тепер державний університет). Далі було навчання в докторантурі Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (2008 – 2011). Був завідувачем кафедри міжнародних відносин Закарпатської філії Київського славістичного університету (тепер Східно-європейський слов'янський університет) (2011 – 2016). З 2016 року і до останніх днів свого життя був професором кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства Ужгородського національного університету. За цей час став доктором історичних наук (2013) та професором (2016). Здобув шану і повагу людей, передусім інтелігенції. А тепер про це скажемо більш розлого.

Інтерес до наукової роботи у Василя Гарагонича зародився ще у студентські роки. І заслуга в цьому професора Михайла Васильовича Трояна (1923 – 1987). Після його смерті науковим керівником став професор Георгій Іванович Шманько. Молодий науковець досліджував проблему співробітництва молоді західних областей УРСР і країн Східної Європи в другій половині минулого століття. В регіональному плані він взяв молодіжні взаємини Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Чернівецької областей зі суміжними територіями Республіки Польща, Чехо-Словацької Федеративної Республіки, Угорської Республіки, Румунської Республіки.

Колега багато часу провів в архівах і книгозховищах. Він, зокрема, працював у фондах Центрального архіву ВЛКСМ, Академії педагогічних наук СРСР, Партійному архіві Інституту історії партії при ЦК Компартії України. Крім вищезазначених, було використано матеріали поточних архівів Закарпатського обкому ЛКСМУ, Східно-Словацького крайкому Спілки словацької молоді ЧССР, Бюро міжнародного молодіжного туризму «Супутник» та ін., де знаходилися документи про прикордонне молодіжне співробітництво України з східноєвропейськими країнами вказаного часу. Також використав опубліковані документи, статистичні дані та наукову літературу. Висвітлив проблему на трьох етапах: друга половина 50-х – 60-ті роки, 70-ті – перша

половина 80-х років, друга половина 80-х – 90-ті роки. Він звернув увагу на здобутки в економічному, науково-технічному та культурному співробітництві. А ще вказав на недоліки цих процесів: парадність, заорганізованість, формалізм тощо.

Досліджувана тема була розкрита у 12 публікаціях. Вона пройшла апробування у доповідях і повідомленнях автора, зроблених на міжнародних, всесоюзних, республіканських, обласних та вузівських наукових конференціях. 26 червня 1992 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Ужгородського університету відбувся успішний захист Василем Гарагоничем кандидатської дисертації на тему: «Співробітництво молоді західних прикордонних областей України і країн Східної Європи: історія, проблеми, тенденції (друга половина 50-х – початок 90-х рр.)». Додамо, що і у наступні роки Василь Васильович продовжував працювати над цією темою. І це вилилося у монографію «Співробітництво молоді прикордонних областей України і сусідніх країн» ([Riga]: LAP [Lambert Academic Publishing RU], 2017).

У 2008 році Василь Гарагонич став докторантом кафедри історії України Інституту історичної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Його науковим консультантом було призначено доктора історичних наук, професора, проректора з навчально-методичної роботи гуманітарних інститутів Богдана Івановича Андрусишина. Зупинилися на темі: «Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України 1991 – 2011 рр.». Знову почалася копітка праця в архівах, а саме – Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України, Центральному державному архіві громадських об'єднань України, державних обласних архівах – Волинської, Закарпатської, Львівської та інших областей. Крім того, були використані матеріали поточних (електронних) архівів МЗС країн Центральної та Східної Європи, законодавчі акти міжнародного характеру з питань регулювання транскордонного співробітництва, матеріали поточних архівів облдержадміністрацій та облрад України, поточні архіви секретаріатів єврорегіонів, статистичні та періодичні видання України та країн Центрально-Східної Європи тощо.

На основі ґрунтовного опрацювання джерел, науковець глибоко розкрив наступні питання: регіональний рівень європейської інтеграції та Україна, стратегічний підхід до розвитку взаємодії регіонів України та країн Центрально-Східної Європи після розширення Європейського Союзу, роль єврорегіонів («Карпатський», «Буг», «Нижній Дунай», «Верхній Прут») у транскордонному співробітництві України, пріоритети транскордонного співробітництва в контексті сучасного регіонального розвитку України. А ще він зробив правильний висновок, що транскордонне співробітництво сприяє здійсненню євроінтеграційного курсу і наближення українського суспільства до євроспільноти. Закономірним наслідком дослідження вищезазваної теми став успішний захист докторської дисертації 13 квітня 2012 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. В авторефераті дисертації значиться 45 публікацій, у тому числі одноосібна («Транскордонне співробітництво України: мости через кордони», Ужгород, 2011) та колективна («Країни Центрально-Східної Європи в умовах глобалізації: історико-методологічний, політико-правовий та економічний аспекти», Ужгород, 2010) монографії та 23 статті у фахових виданнях. Цим самим дослідник вніс значний внесок у розвиток вітчизняної та зарубіжної історіографії.

Крім вищезазваних, Василь Васильович досліджував й інші наукові проблеми. Так, працюючи в Мукачівському педучилищі він цікавився його історією. Це вилилося не тільки в статті та повідомлення, але й монографії, а саме: «Вчительська альма-матер: (Мукачівській учительській семінарії – 80 років)» (Ужгород, 1995) та «Вчительська альма-матер: Історія і сьогодення Мукачівського педагогічного училища» (Мукачєво, 2000). Працюючи в інституті, зібрав значний матеріал з його історії і підготував (у співавторстві з Ю. В. Мигалиною та Л. І. Тебляшкіною) видання «Мукачівський технологічний інститут: Десять років на освітньому ринку України» (Перечин, 2007). Таким чином, він був першим історіографом згаданих навчальних закладів.

Працюючи на факультеті туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет» він продовжував багато подорожувати. Побував більш як у 40 країнах світу, де вивчав організацію туризму та готельно-ресторанного бізнесу. Усі враження виклав у низці публікацій, а ще ділився враженнями зі студентською молоддю. Крім того, вивчав творчі здобутки багатьох закарпатських художників. Наслідком цього став вихід двох видань: «Мистецький туризм на Закарпатті» (Ужгород, 2017) та «Туризм і мистецтво» (Ужгород, 2019). В кінці поточного року мала побачити світ третя книга із цієї серії, приурочена до 75-річчя газети «Панорама». На жаль, невблаганна смерть не дозволила це зробити.

Наукова спадщина професора В. В. Гарагонича, а це понад 120 публікацій, пройшла випробування часом і продовжує зберігати актуальність та цінність. І це, в першу чергу, завдяки джерелам, які колега вводив у науковий обіг.

Василь Гарагонич був добре відомий і як педагог. Уже після закінчення вишу вів семінари на кафедрі історії УРСР, історіографії та джерелознавства УжДУ. Потім викладав історію в Мукачівському кооперативному технікумі та педагогічному училищі. Був викладачем вищої категорії, мав педагогічне звання «викладач-методист». Для нього зустріч з вихованцями завжди була святом. А ще викладав на кафедрі менеджменту та туризму Мукачівського технологічного інституту, кафедрі міжнародних відносин Закарпатської філії Київського славістичного університету та на кафедрі туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства УжНУ. Він добре знав фактичний матеріал своїх курсів («Історія України», «Основи конституційного права України», «Історія туризму» та ін.), викладав їх послідовно і логічно,

згідно навчального плану. Враховував вікову психологію студентської молоді. Був викладачем демократичного типу. І цим здобув шану колег та повагу студентів.

Свій багатий педагогічний досвід колега оформив у низці навчально-методичних праць. Серед них назвемо наступні: «Методичні матеріали до курсу «Основи конституційного права України» (Мукачево, 1998), «Педагогічна інформація: пошук, відбір, обробка та творче використання» (Мукачево, 1998), «Методичні рекомендації з курсу «Теорія міжнародних відносин» (Ужгород, 2013), «Навчально-методичний комплекс організаційного забезпечення вивчення курсу «Основи наукових досліджень» (Ужгород, 2013), «Спецкурс «Карпатський єврорегіон» (Ужгород, 2013). А ще небіжчик був співавтором підручників та навчальних посібників. Маємо на увазі такі: «Маркетинг туризму: економіко-організаційні аспекти» (Київ, 2011) та «Менеджмент готелю: економіко-організаційні аспекти» (Київ, 2011). Вони користуються популярністю у студентів цього профілю.

Василь Васильович був знаний і як журналіст. Він згадував, що з дитинства мріяв стати журналістом. Але тоді в Ужгородському університеті такого факультету не було і він здобув фах історика. Ще навчаючись у п'ятому класі Мукачівської СШ № 2 імені Т. Г. Шевченка опублікував першу у своєму житті газетну замітку (мова йде про міськрайонну газету «Прапор перемоги», тепер «Панорама»). Навчаючись в університеті, співпрацював з такими газетами, як «Молодь Закарпаття», «Закарпатська правда», «Радянська освіта», «Освіта» та ін. Згодом, у 23 роки, очолив університетську багатотиражку «Радянський студент», тоді був прийнятий членом Спілки журналістів СРСР. Після захисту кандидатської дисертації співпрацював з газетами «РІО», «Відомості міліції», «Фест», «Освіта України», «Аргументы и факты» та ін. Був штатним власним кореспондентом «Новин Закарпаття», пізніше – позаштатним кореспондентом головної педагогічної газети країни «Освіта України».

Окрему сторінку життєпису Василя Гарагонича складає редакторство міськрайонної (тепер обласної) газети «Панорама». Вона першою серед комунальних газет пройшла процес роздержавлення. Має гарне приміщення, де створені умови для роботи журналістів. І це заслуга Василя Васильовича. В останні роки колега дуже часто на сторінках «Панорами» публікував нариси про здобутки відомих закарпатських письменників.

А ще на базі газети «Панорама» створено інформаційний холдинг «Панорама медія група», до складу якого входять газети «Панорама» та «Панорама плюс бізнес», інтернет-видання «PMG.ua», рекламно-інформаційна агенція «Панорама» та прес-центр «Панорама». У грудні 2018 року побачив світ 10 000-й номер газети «Панорама». Так журналісти зустріли 73-річчя улюбленої газети.

Таким чином, Василь Гарагонич наполегливо і добросовісно трудився усе своє життя. І це не залишилося непоміченим. Він – «Відмінник освіти України» (1998) та «Заслужений працівник освіти України» (2009). Був нагороджений Грамотою Верховної Ради України (2006), Почесною грамотою Міністерства освіти України (1999), Грамотою Міністерства освіти і науки України (2007), Почесною грамотою (2003), почесним знаком (2004) та Золотою медаллю української журналістики (2009) Національної спілки журналістів України, Срібною медаллю імені Михайла Драгоманова (2008), Почесною грамотою (2001) та відзнакою (2004) Закарпатської облдержадміністрації, нагрудним знаком Закарпатської обласної ради «За розвиток регіону» (2009). А також Архієрейською грамотою (2000) та медаллю УПЦ Св. Рівноапостольного князя Володимира II ступеня (2009). Був лауреатом обласної журналістської премії імені Михайла Фатули (1998). Але найбільшою нагородою для нього були слова вдячності простих земляків-закарпатців. Саме в цьому бачив сенс свого життя.

Свій вічний спочинок колега знайшов на центральній алеї Мукачівського цвинтаря, поруч з мамою Софією Юрївною та тестем Іваном Івановичем Мерценом. Висловлюємо щире співчуття родині професора Василя Васильовича Гарагонича – батькові Василю Андрійовичу, дружині Ярославі Іванівні, синам – Василеві та Івану. Сумуємо разом з вами. Нехай рідна закарпатська земля буде йому пухом, а пам'ять надовго збережеться в серцях і думках рідних, колег, студентів, друзів, усіх тих, хто знав вченого, педагога, журналіста і просто непересічну людину.